

PM 2017:130 RIV (Dnr 110-551/2017)

Specialpedagogisk kompetens i fråga om neuropsykiatriska svårigheter

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 26 juni 2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Specialpedagogisk kompetens i fråga om
neuropsykiatriska svårigheter” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

En promemoria har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). I promemorian lämnas förslag till ändringar i examensbeskrivningarna för speciallärarexamen och specialpedagogexamen, som finns i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100). Syftet med ändringarna är att säkerställa att framtida speciallärare och specialpedagoger har en fördjupad och breddad kompetens i fråga om neuropsykiatriska svårigheter.

Utbildningsdepartementet har remitterat remissen Specialpedagogisk kompetens i fråga om neuropsykiatriska svårigheter till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret välkomnar promemorians förslag om förändringar i speciallärar- och specialpedagogutbildningarna,

Socialnämnden ställer sig bakom de förslag som ger i promemorian.

Utbildningsnämnden anser att utredarens förslag enligt promemorian är bra och instämmer i att det finns ett behov av förstärkt kompetens inom området.

Mina synpunkter

En likvärdig förskola och skola förutsätter att alla barn och elever tidigt får det stöd och den hjälp de behöver. Det är positivt att regeringen föreslår förändringar som syftar till att bättre kunna möta de barn med särskilda behov genom att höja kompetensen hos speciallärare och specialpedagoger om barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Att utveckla elevhälsan med fokus på det hälsofrämjande och

förebyggande arbetet samt att säkerställa att det på alla skolor i staden finns elevhälsoteam med samtliga relevanta professioner är viktiga prioriteringar för majoriteten. Samtidigt som det är viktigt att framtida lärare innehar rätt kompetenser ser jag behovet av att säkerställa att redan befintliga speciallärare och specialpedagoger får möjlighet att tillgodogöra sig motsvarande kompetens som promemorian föreslår. Detta bör tas med i den vidare beredningen av ärendet.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Specialpedagogisk kompetens i fråga om neuropsykiatriska svårigheter” hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 8 juni 2017

OLLE BURELL

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

En promemoria har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). I promemorian lämnas förslag till ändringar i examensbeskrivningarna för speciallärarexamen och specialpedagogexamen, som finns i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100). Syftet med ändringarna är att säkerställa att framtida speciallärare och specialpedagoger har en fördjupad och breddad kompetens i fråga om neuropsykiatriska svårigheter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

En likvärdig förskola, skola och utbildning förutsätter att alla barn och elever tidigt för det stöd och den hjälp de behöver. Det är därmed en viktig del i arbetet för att uppfylla Stockholms stad mål *1.1. Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor*. Stadsledningskontoret välkomnar därför promemorians förslag om förändringar i speciallärar- och specialpedagogutbildningarna, som syftar till att höja kompetensen om barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och därmed bättre kunna tillgodose deras behov.

Stadsledningskontoret konstaterar samtidigt att förändringarna endast gäller framtida studenter, speciallärare och specialpedagoger. Det kan finnas behov av att se över hur redan idag befintliga speciallärare och specialpedagoger får möjlighet att tillgodogöra sig motsvarande kompetens. Vidare menar stadsledningskontoret att det kan finnas behov av viss kompetenshöjning inom detta område även bland övriga lärare för att tillgodose dessa behov i undervisningen.

I promemorian föreslås förändringar som inte innebär någon ökning av det totala antalet högskolepoäng och att det blir ”upp till varje lärosäte att göra omprioriteringar”. Stadsledningskontoret ser en viss risk i att detta, då det inte finns någon övergripande kontroll över vilka kursmoment som nedprioriteras och att kvaliteten i utbildningen som helhet eventuellt kan påverkas.

Stadsledningskontoret anser, som tidigare nämnts, att tillgången i skolorna till speciallärare och specialpedagoger med god och relevant kompetens är centralt för att tillgodose alla elevers behov av stöd. Mot bakgrund av detta vill stadsledningskontoret framhålla att antalet sökande, och motsvarande platser, till dessa utbildningar behöver öka så att rekryteringsbasen blir tillräcklig.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 maj 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig överlag bakom de förslag som ges i promemorian. Förvaltningen anser att det är angeläget att speciallärare och specialpedagoger får en fördjupad och breddad kompetens i frågor om funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter. Kunskapsområdet bör integreras i de befintliga utbildningsplanerna. Detta ger en helhetssyn och ökar därmed möjligheterna för skolan att förebygga, upptäcka och åtgärda besvär som kan påverka inläringen för eleverna.

Förvaltningen vill lyfta att begreppet funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter, är brett och omfattande. För att säkerställa kvalitet och ett likställigt innehåll i utbildningarna bör vägledning om kursinnehåll erbjudas till lärosäten.

Inom speciallärarexamen finns i dag möjlighet att välja någon av inriktningarna som fokuserar på kunskapsutvecklingen i relation till elever som har flera av det som kan kallas funktionsnedsättningar, bland annat; dövhet eller hörselskada, synskada eller utvecklingsstörning. Eventuellt skulle neuropsykiatriska svårigheter också kunna vara en inriktning, som en ytterligare fördjupning av det som föreslås integreras i befintliga läroplaner. Det skulle ge både en grundläggande kunskap till alla studenter men med möjlighet till specialisering.

Under rubriken färdighet och förmåga bör lärandemålen i högre grad fokusera på förmågan hos lärare att tillsammans med eleven ta reda på vilka styrkor eleven har. Eleven bör nämnas som en samarbetspart. Det är extra viktigt för motivationen hos målgruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar att de får vara med och individanpassa sitt stöd samt ges möjlighet att förstå varför just detta stöd ges. Förvaltningen föreslår att ett ytterligare examensmål skulle kunna formuleras utifrån att en speciallärare och specialpedagog bör kunna visa fördjupad förmåga till ett inkluderande arbetssätt, där barn och elever med behov av särskilt stöd blir lyssnade till utifrån kunskapen om sina individuella behov av stöd.

För att lyfta fram möjligheterna med att arbeta pedagogiskt med utformning av lärmiljö och särskilda anpassningar, föreslår förvaltningen att målen betonar att speciallärare och specialpedagoger kan tillämpa kunskap om pedagogiska strategier och utformning av en tillgänglig lärmiljö.

Förvaltningen vill betona vikten av att det finns tillräckligt många utbildningsplatser till speciallärare och specialpedagoger, samt att det anställs tillräckligt många i skolorna.

För att möta behovet hos elever med neuropsykiatriska svårigheter räcker inte ökad kompetens hos speciallärare och specialpedagoger. Förvaltningen vill också, i enlighet med resultatet från en sammanställd enkät från Riksförbundet Attention som nämns i promemorian, betona vikten av att beakta hur skolan är organiserad samt tillgången till hjälpmedel.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att utredarens förslag enligt promemorian är bra och instämmer i att det finns ett behov av förstärkt kompetens inom området.

Skolan har ett viktigt uppdrag i att kunna möta alla elever utifrån deras behov och har ett

kompensatoriskt uppdrag att utjämna skillnader utifrån elevernas olika förutsättningar. Antalet elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är stort och en kombination mellan olika diagnoser är inte ovanligt. Därtill tillkommer också elever som inte är diagnosticerade men som har motsvarande behov av en anpassad lärmiljö. Förvaltningen har uppmärksammat att det finns utmaningar i att utveckla stödjande lärmiljöer utifrån elevernas behov och i detta arbete är speciallärares/specialpedagogers kompetens av stor betydelse. Att utveckla elevhälsan med fokus på det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet är ett prioriterat område inom förvaltningen. Det tvärprofessionella arbetet inom elevhälsoteamet behöver utvecklas där var och en i teamet bidrar utifrån sin respektive profession. En fördjupad kunskap och kompetens om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är gynnsamt i detta arbete.

Förvaltningen vill dock lämna en särskild kommentar kring förslaget när det gäller benämningen *neuropsykiatriska svårigheter* som återkommer flera gånger i förslaget. Förvaltningen anser att en annan benämning än *svårigheter* skulle vara mer lämplig, att till exempel istället tala om utmaningar eller att ha fokus på behov och förutsättningar för inläring som finns hos elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.